

les nocions d'intensitat i de dolentia, o d'accepció pejorativa, es matisen i graduen insensiblement de l'una a l'altra, i a l'últim es combinen inextricablement.

D'altra banda l'article contindrà també l'explicació d'alguns NLL en *Mal-*, especialment de les terres de substrat mossàrab, que en realitat tenen una etimologia diferent de la del mot català *mal*.

Prescindirem de noms d'explicació òbvia, p.ex.: *El Cau Mal*, *Estany Mal* (Cerdanya); *Mal-graó* (Sobremunt) o *Malgrau* (Berga); *Puigmal*, ultra el gran pic damunt de Núria: Sta. Llúcia de *Puigmal* te. St. J. Abadesses; altre *Puig Mal* a La Pava i un altre en el Portús; *Es Mal Torrent*, *El Mal Pas*, *Canal Mala*, *La Font Mala* etc.

«Es Port de *malaspín*» nom d'una de les platges de Calella de Palafrugell (oït a pescadors de Palamós per Casac. 1923).

MALAFÍ o Malefic

En el terme de Castell de Castells, al capdamunt de la vall del riu Xaló o Gorgos, i quasi equidistant entre Alcoi, Dénia i la Vila Joiosa. Barranc cèlebre perquè allí feren l'última resistència els moriscos d'aquelles comarques, concentrats allà, i destrossats en sagnant batalla en el moment de l'expulsió. Generalment es dona el nom en la forma *Malafi*: així Cavanilles (II, 206, 262.6f), MGadea (*Terra del Xe*, I, s.v. *Xaló*), i SSiv., p. 182 (s.v. *Castell de Castells*). Però altres han escrit *Malefic* (V. els nostres arts. *Benafigos* i *Castell d.C.* F. Pacheco admet *Malefi* (CGRV p. 89) i *Malefia* (p. 676 mapa). És ben versemblant, en tot cas, que en la forma *Malafi* hi hagi, almenys, intervingut una etim. catalana, per la '*mala fi*' que hi feren els pobres moriscos; i és probable, en canvi, que l'etim. real sigui mossàrab o aràbiga.

Mancats de dades antigues fiables, deixarem en suspens la solució ferma, limitant-nos a suggerir diverses possibilitats.

A) Com que el *qaf* aràbic sonava molt exòtic a l'oïda romànica, sovint, en la posició final (implosiva i més dèbil) s'ha emmudit del tot, com ho constatem en *alambí* < àr. *al-'anbiq, tabà* < *tabaq*; suposant una etim. PINNA FICÓS com la de *Benafigos*, que aquí donés *Benafiq* o *Bonafiq*, imaginem que aquí *bona-* o *ben-* seria reemplaçat per *mala* al·ludint al mal torrent i a la sagnant batalla; i, facilitat això últim per la propensió a emmudir el *q* aràbic final, en resultaria, d'una banda, *Malafi*, i d'altra banda **Bonafic* canviat ara en *Malefic* per la contaminació de *mal* i la metàtesi *e-a* > *a-e*.

B) Un adj. aràbic nisba *mallaḥī*, deriv. de *mallaḥ* 'salina, mina salitrera' i *mlḥ* 'sal mineral'. De *ḥandaq mallaḥī* 'barranc salitrós (o d'aigües salines)' > barranc *Malafi*.

C) Quelcom en relació amb l'àr. *malḥan* «stultus» i *malahunīya* «stultitia ex infirmitate» registrats per *RMa.* (s.v.). En relació amb això, ¿podríem suposar un **mallaḥī*, que seria bona base fonètica per a *Malafi*? En tot cas, veg. *Malagó*, infra.

Quant al Barranc de Malafi, la decisió dependrà de si es troben dades locals que afavoreixin la via (A) (hi ha hagut figueres o cabrafics?); o (B) (hi ha hagut salines o és barranc salí?); o (C): aquest tercer, queda bastant arbitrari des del punt de vista morfològic; i, en sentit contrari. (A) té l'avantatge de donar compte alhora de la doble forma *Malefic* al costat de *Malafi*.

15 MALAFOGASSA

Mas important i antic, a les Guilleries, a la vora dr. de la *Riera Major*, en el punt on la travessa (pel 'Pont de *Malafogassa*', ben renomemat) el camí de Vilanova de Sau a Sant Andreu de Bancells, una hora abans d'arribar a l'esgl. i veïnat de Sant Andreu, pertanyent tot al mun. de Vilanova.

Pron.: «a *malafugása*» (oït allí, 1930, LL i 55).

MENC. ANT. 1652: «pont de *Marafugassa*» (*BABL.* XVI 36): amb *-r-* en lloc de *-l-* per contaminació de *mare*, pensant en la mare o llit del riu.

Hi ha noms occitans iguals o paral·lels: *Mallefougasse*, mun. dels Basses-Alpes c° St. Étienneles-Orgues (en direcció a Peyruis). *Bellefouasse*, ancien fief, a l'Aude, te. Lasbordes (prop de Castelnaudarri).

Són noms que contenen el cat. i oc. *fogassa*, fr. *fouasse* 'un pa: una rotllana o coca de pa': com a símbol del blat i de les collites: combinat amb *mala*, pel plany etern dels pagesos, colliters pessimistes (o que pretenen ser-ho): «mal terreny, no podem pagar res: no en traurem ni una *mala fogassa*...»; en el de l'Aude, pot ser a la inversa: «ell en treu *bella fogassa*, a fe, i no vol pagar...»; o bé alteració volguda de *Mala-Fogassa*, que hom corregiria per fugir del mal averany.

MALAGÓ, barranc d ~

En terme de Montesa, on es recullen les aigües del Pla de *Malagó* i del Pou del Teular o de les Hortes (33°01-02 × 35° 56): oït *malagó* (XXXII, 61.5, 61)

Deu ser repetició (sense ser-ne succedani: car el nom de lloc valencià és en una vall ben remota i deserta) del nom de la grossa vila de *Malagón*, a la Mancha (11.000 hab. 5 k. al N. de Ciudad Real); també de 3 aldees del mateix nom a Andalusia i una a Lugo. De les quals no sé que s'hagi indicat mai l'etimologia (en tot cas no tindran res a veure amb el nom de *Málaga*).

Creç que tot ells vénen d'un derivat de l'àr. *malḥan* «stultus» semblant a *malahunīya* «stultitia ex